

Eficiència i equitat en la prestació de serveis municipals i inter-municipals: la competència a escala local

Javier Asensio (UAB & IEB)
Juan José Ganuza (UPF & BSE)

30 de Novembre de 2023

Introducció

- Efectes econòmics de la competència
 - Preus més baixos
 - Diversificació de productes oferts
 - Majors incentius a la innovació
 - Creixement econòmic i dinàmica empresarial
 - Efectes distributius:
 - Preus més baixos pels consumidors: increment de renda en termes reals
 - Rendes empresarials (inc. Salarials)
 - Ocupació: més activitat productiva.

Polítiques de defensa de la competència

a) Col·lusió

- Els càrtels com a acords il·legals per restringir la competència.
- Són secrets per definició: impuls per la política de clemència.

b) Fusions empresarials

- Poden millorar l'eficiència però alhora incrementar el poder de mercat
- Anàlisi específic per autoritzar, denegar o imposar condicions.

c) Abús de posició de domini

- No persegueix el monopoli, sinó l'abús de la posició dominant

d) Ajudes públiques

- Específic de la UE per evitar distorsions al mercat únic.
- Excepcions relacionades amb polítiques industrials

+ Promoció de la competència.

Competència i ens locals

Els municipis es veuen afectats per la competència per 3 vies:

- Compradors de bens i serveis
 - Acords col·lusius (*bid rigging*) als concursos.
- Prestadors de serveis
 - Neutralitat competitiva amb l'oferta privada
- Reguladors de mercats
 - Barreres d'entrada per imposició de requisits.

CNMC: Municipis i competència

- Programa de promoció
- CNMC & 5 autoritats autonòmiques
 - Autoritat Catalana de la Competència (ACCO)
 - Comisión Galega de Competencia (CGC)
 - Agencia de la Competencia y de la Regulación Económica de Andalucía (ACREA)
 - Lehiaren Euskal Agintzaria / Autoridad Vasca de la Competència (LEA/AVC)
 - Tribunal de Defensa de la Competencia de Aragón (TDCA).
- 6 informes sectorials amb debat i consulta pública.

<https://www.cnmc.es/ambitos-de-actuacion/promocion-de-la-competencia/municipios-y-competencia>

Mobilitat urbana compartida (ACCO)

- Recomanacions sobre autorització de prestació de serveis en el context dels PMUS (“impuls a la mobilitat elèctrica compartida”)
- Rellevant per accessibilitat: 73% dels usuaris sense accés a vehicle privat (RACC)
- Implicacions finançament transport públic, ús espai compartit & infraestructures.
- Recomanacions:
 1. Ús compartit de tecnologia i dades (espai & eficiència operadors)
 2. Alternatives a la limitació restrictiva del nombre de llicències
 3. Si es limita, competència pel mercat: concurs millor que sorteig.
 4. Neutralitat competitiva de l’administració.
 5. Limitar requisits als vinculats a la seguretat i ús de l’espai públic.
 6. Perspectiva intermodal i supramunicipal

Serveis funeraris (ACREA)

- Estudi dels diferents mercats relacionats & competències municipals.
- Mercat multiproducte amb poder de mercat local.
- Sector liberalitzat des de 1996, però amb limitacions normatives dependents d'ordenances municipals. A Catalunya Llei 2/1997).
- Anàlisi de restriccions d'accés a diferents ordenances municipals:
 - Autorització vs comunicació,
 - Exigències no justificades (capacitat mínima)
 - Preus i horaris subjectes a autorització
 - Reserva d'àmbits d'activitat

Energies renovables (CNMC)

- Dificultats per al desplegament d'instal·lacions de fonts d'energies renovables relacionades amb la intervenció de les AALL.
 - Autorització especial per a la instal·lació a sol rústic.
 - Equiparació dels mòduls d'autoconsum a les instal·lacions sobre el terreny.
 - Zonificació d'edificis catalogats.
- Propostes:
 - Reduir costos de cerca i diferències interpretatives: punt d'informació estatal, mapes municipals segons afectació i impacte ambiental, ...
 - Agilitzar les tramitacions: oficines comunes supramunicipals, declaracions responsables per autoconsum en lloc d'autoritzacions.
 - Beneficis directes per entitats locals, suport a la transició econòmica i laboral.

Licitació de concessions (TDCA)

- Anàlisi de concessions atorgades per 13 municipis aragonesos:
 - Estacionament regulat a la via pública
 - Serveis funeraris
 - Quioscs, explotació de bars, cafeteries i piscines
 - Transport urbà.
- Barreres anticompetitives als plecs:
 - Innecessària vinculació de serveis i contractes excessivament llargs.
 - Exigència d'experiència prèvia
 - Clàusules de solvència econòmica restrictives.
 - Barreres d'entrada a empreses cooperatives

Pròrrogues de concessions (CGC)

Taula 1. Concessions de contractes públics en 7 ciutats gallegues més grans. 2022.

	Tots	Aigua	Residus	Transport
Sense contracte	7	3	3	1
En pròrroga	5	1	1	3
En vigor	7	1	3	3
Empresa municipal	2	2	0	0
Total	21	7	7	7

- ‘Ordres de continuïtat’: servei prestat sense contracte, quan ja s’han esgotat les pròrrogues.
- Principals motius:
 - Complexitat tècnica
 - Manca de planificació dels serveis municipals.

Contractes menors (LEA/AVC)

- *Trade-off* implícit : senzillesa i agilitat vs. ús abusiu / irregular.
- Principal element anti-competitiu: no exigència de publicitat prèvia.
- Revisió d'actuacions prèvies d'autoritats de competència & consulta pública.
- Principals infraccions detectades:
 - Fraccionament del contracte. Ex: 293 contractes a Hondarribia 2018-2020.
 - Recurrència o concatenació de contractes. Ex: 17 contractes a Deba 2000-2019 relacionats amb un nou cementiri, aprovat el 1996.
- Recomanació: planificació adequada de necessitats.

3. Conclusions

- La defensa i promoció de la competència també afecta a l'administració municipal.
- La competència beneficia als ajuntaments en tant que compradors de bens i serveis.
- Els ajuntaments tenen responsabilitats regulatòries i de creació de mercats respecte els seus ciutadans.
- El tamany condiona la capacitat: cooperació supramunicipal.